

Valstybinės narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018–
2028 metų programos
priedas

**VALSTYBINĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS IR
VARTOJIMO PREVENCIJOS 2018–2028 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO
VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIKŠMĖS**

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijus (matavimo vienetai)	Vertinimo kriterijų reikšmės			
		Būklė (metai)	2023 m.	2028 m.	Atsakinga institucija (duomenų šaltinis)
Strateginis Programos tikslas – sukurti sveikesnę ir saugesnę visuomenę, kurioje kiekvienam žmogui siekiama padėti išvengti alkoholio, tabako ir narkotikų daromos žalos ar ją sumažinti, taip pat sudaromos galimybės rūpintis savo, šeimos ar bendruomenės narių sveikata, socialine ir ekonomine gerove.					
1.	Alkoholio suvartojimas, tenkantis vienam šalies gyventojui, vyresniam negu 15 m. amžiaus (litrais, absoliutaus alkoholio)	15,2 (2016 m.)	10,2	8	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (Pasaulio sveikatos organizacija)
2.	15–64 m. amžiaus Lietuvos gyventojų, nurodžiusių, kad rūkė tabako gaminius per paskutinį mėnesį, dalis (proc.) (ne daugiau kaip x procentų ataskaitiniais metais)	33,9 (2016 m.)	21	19	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo Lietuvoje tyrimas)
3.	Lietuvos gyventojų, per paskutinius 12 mėn. vartojusių narkotines ir psichotropines medžiagas, dalis (proc.)	3,1 (2016 m.)	3,1	3,1	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo Lietuvoje tyrimas)

Pirmasis Programos tikslas – atitolinti ar sumažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą ir valdyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką ugdant visuomenės narius, įgyvendinant visiems prieinamą, skirtingus poreikius atitinkančią, kontekstiniais ir moksliniais duomenimis grįstą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją.

4.	Mokinių, kurie būdami 13 m. ir jaunesni surūkė pirmą cigaretę, dalis (proc.)	45 (2015 m.)	40	35	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (Alkoholio ir kitų psichoaktyviųjų medžiagų tyrimas Europos mokyklose (toliau – ESPAD tyrimas))
5.	Visai nevartojusių alkoholio 15–16 m. mokinių dalis (proc.)	13 (2015 m.)	15	20	Švietimo ir mokslo ministerija (ESPAD tyrimas)

Antrasis Programos tikslas – užtikrinti prieinamą, kokybišką, asmens individualius poreikius tenkinančią, ekonomiškai tvarią ir mokslo įrodymais pagrįstą priklausomybių ligų gydymo, rehabilitacijos ir reintegracijos paslaugų asmenims, žalingai vartojantiems psichoaktyvias medžiagas ir (ar) nuo jų priklausomiems, sistemą, leidžiančias veiksmingai mažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, pagalbą gaunančių asmenų stigmatizavimą, šių medžiagų vartojimo keliamą žalą asmeniui ir visuomenei.

6.	Lietuvos gyventojų, nurodžiusių, kad sėkmingai metė rūkyti, dalis nuo mėginusių mesti rūkyti (proc.)	26 (2016 m.)	36	46	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo paplitimo Lietuvoje tyrimas)
7.	Dėl tiesiogiai su alkoholio vartojimu susijusių ligų mirusių asmenų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų (asmenų skaičius 100 tūkst. gyventojų)	20,4 (2017 m.)	15,8	11,6	Higienos institutas
8.	Finansuojamo valstybės ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto	12,4 (2016 m.)	40	60	Respublikinis priklausomybės ligų centras

	lėšomis pakaitinio gydymo aprėptis (proc.)				
9.	Trumpalaikės socialinės globos paslaugų asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, prieinamumas (gavėjų skaičius 10 tūkst. gyventojų)	1,27 (2016 m.)	1,3	1,4	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
10.	Socialinės reintegracijos paslaugų asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, prieinamumas (gavėjų skaičius 10 tūkst. gyventojų)	0 (2016 m.)	0,42	0,5	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Trečiasis Programos tikslas – sumažinti alkoholio, tabako gaminių ir su tabako gaminiais susijusių gaminių prieinamumą (fizinį ir ekonominį), siekiant apsaugoti visuomenės ir asmens sveikatą.					
11.	15–16 m. mokinių, nurodžiusių, kad jiems lengva arba labai lengva įsigyti cigarečių, dalis (proc.)	64 (2015 m.)	56	50	Švietimo ir mokslo ministerija (ESPAD tyrimas)
12.	15–16 m. mokinių, nurodžiusių, kad jiems lengva arba labai lengva įsigyti alkoholio, dalis (proc.)	70 (2015 m.)	60	50	Švietimo ir mokslo ministerija (ESPAD tyrimas)
13.	Sergamumo alkoholinėmis psichozėmis skaičius 100 tūkst. gyventojų (asmenų skaičius 100 tūkst. gyventojų)	28,2 (2017 m.)	21,9	16,2	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
14.	Mirusių dėl piktybinių navikų, susijusių su rūkymu, asmenų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų (asmenų skaičius 100 tūkst. gyventojų)	58,3 (2017 m.)	45,1	33,2	Higienos institutas

Ketvirtasis Programos tikslas – apsaugoti visuomenės sveikatą stiprinant viešąją saugumą, taikant šiuolaikines ir inovatyvias narkotikų prieinamumo mažinimo priemones.

15.	15–16 m. mokinių, nurodžiusių, kad jiems lengva arba labai lengva įsigyti kanapių / marihuanos / hašišo, dalis (proc.)	25 (2015 m.)	20	15	Švietimo ir mokslo ministerija (ESPAD tyrimas)
16.	15–16 m. mokinių, bent kartą vartojusių kokį nors nelegalų narkotiką, dalis (proc.)	19,2 (2015 m.)	18	17	Švietimo ir mokslo ministerija (ESPAD tyrimas)

Penktasis Programos tikslas – užtikrinti pagalbos teikimu grįstas atsako priemones narkotikų vartotojams, plėtojant humanistinę, į asmens sveikatą orientuotą ir įrodymais pagrįstą baudžiamąją politiką.

17.	Ištirtų nusikaltimų, susijusių su disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, turint tikslą jas platinti, dalis, ne mažesnė kaip (proc.)	82 (2016 m.)	86	90	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (Nusikalstamų veikų žinybinis registras)
-----	--	-----------------	----	----	--

Šeštasis Programos tikslas – sumažinti poveikio sveikatai, socialines ir ekonomines narkotikų vartojimo pasekmes asmenims, bendruomenėms ir visuomenei.

18.	Žemo slenksčio paslaugų aprėptis (nuolatinių žemo slenksčio paslaugų gavėjų ir švirkščiamųjų narkotikų vartotojų skaičiaus santykis atitinkamais metais, ne mažiau kaip x procentų) (proc.)	24 (2016 m.)	40	60	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras
19.	Laisvės atėmimo vietų įstaigose kalinčių asmenų, vartojančių švirkščiamąsias narkotines ar psichotropines medžiagas, dalis (proc.)	16,9 (2017 m.)	14	9	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, Kalėjimų departamentas (Narkotikų vartojimo paplitimo tyrimas laisvės atėmimo vietų įstaigose)

20.	Naujų ŽIV atvejų, siejamų su švirkščiamųjų narkotikų vartojimu, skaičius (ne daugiau kaip x atvejų atitinkamais metais) (atvejai 1 mln. gyventojų)	28,7 (2016 m.)	10,0	2	Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas
21.	Mirčių, susijusių su narkotikais, atvejų skaičius (ne daugiau kaip x atvejų 1 mln. gyventojų) (atvejai 1 mln. 15–64 m. gyventojų)	58 (2016 m.)	20	0	Higienos institutas, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas
